

Aan de slag met Diversiteit & Inclusie

De samenleving als het huis dat we samen bouwen

De wet wijzigt:
meer onderwijsaandacht
voor diversiteit. Hoe doen we
dat op innovatieve manieren?

Een nieuw landelijk project
in het mbo. Door en voor
studenten, met creativiteit,
actie en onderzoek.

- Social hackathon met diversiteit-ontwerpen
- Meerdaagse uitwisseling met diversiteit-ervaringen
- Literatuursprints naar diversiteit-onderzoek
- Impactmetingen naar diversiteit-effecten

Meedoen?

Als mbo-instelling een
impuls geven aan je eigen
diversiteit-onderwijs?

Professionalisering met
collega's uit het land.
Ontwerpen, ervaren, leren.

- Inspiratie- & ontwerpdag met handvatten voor diversiteit-ontwerpen
- Mini-uitwisselingen voor diversiteit-ervaringen in eigen school
- Impactmetingen naar diversiteit-effecten
- Deelname aan Kennisfestival Diversiteit & Inclusie

ECBO
Leren door onderzoek

ROC **FRIESE POORT**

Practoraat
Verschillen
Waarden

ZADKINE

Ministerie van Onderwijs
Cultuur en Wetenschap

MBO Raad

Kennispunt **MBO**
Burgerschap

Meer informatie?

Deelname als individu
of duo van een school?
Mail: pieter.baay@ecbo.nl

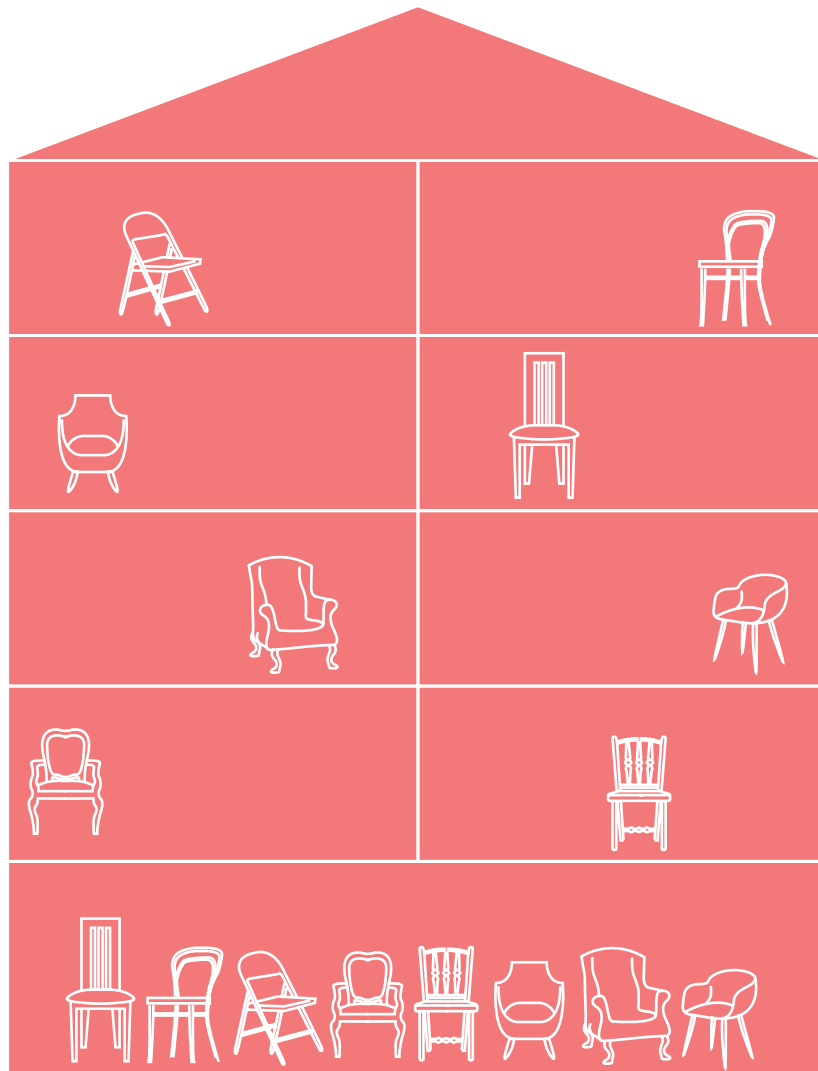
De samenleving als het huis dat we samen bouwen

Aan de slag met Diversiteit & Inclusie

Achtergrond & Aanpak

Als de samenleving een huis is, waar bevinden de mensen zich dan? Verblijven we in ons privé-verblijf, waar we onze eigen voorkeuren ontwikkelen en onze ideeën toetsen aan gelijkgestemden? Of geven we daarnaast ook vorm aan de gezamenlijke woonkamer?

Dat is het beeld waarmee de Britse voormalig opperrabbijn, filosoof en politicus Jonathan Sacks ons inspireert. Hij ziet de samenleving als het gezamenlijk bouwen van een 'huis'. Je komt elkaar tegen in de gezamenlijke huiskamer, waar je met elkaar spreekt, viert, eet en koffie drinkt. In het huis heeft ieder een eigen kamer om in de eigen traditie te kunnen staan.

Deze mix van 'eigen' en 'samen', van 'een zelf' zijn en 'met anderen' leven, is een mooi beeld voor een klas, een team, een school in de stad en gemeenschappen in de samenleving. In zo'n situatie hoef je niet bang te zijn om te verliezen wat je zelf van waarde acht. Mensen kunnen in dit huis - geïnspireerd door de eigen traditie(s) - juist volop bijdragen aan het bouwen van het huis en zijn daarvoor zelfs onmisbaar.

Het vraagt wel dat mensen hun eigen traditie kennen en serieus nemen en op een

zelfbewuste en respectvolle manier in staat zijn om in dialoog met anderen te bouwen aan het huis.

(Jonathan Sacks; The Home We Build Together: Recreating Society)

Steeds vaker zien we dat mensen zich ophouden in hun eigen privéverblijf, met vooral verbindingen naar gelijkgestemden. 'Andersgestemden' komen we weinig tegen, doordat de gelegenheid zich niet voordoet of vanwege onze eigen voorkeur. En waar we de gezamenlijke woonkamer vormgeven, gebeurt dat niet altijd op basis van gelijkwaardigheid en oprechte belangstelling voor de andersheid van anderen.

Het wenselijke beeld doemt op van een groot huis waarin de bewoners hun eigen ruimte naar eigen smaak en traditie kleur geven. Een huis waarbij de bewoners de gezamenlijke woonkamer samen vormgeven en bewonen.

Aanleiding

In 2019 IS het addendum in de burgerschapsopdracht voor mbo-instellingen doorgevoerd, waarin actief aandacht wordt gevraagd voor de acceptatie van etnische, religieuze, seksuele en gender diversiteit op mbo-scholen. Vanuit onze ervaringen in de scholen en uit onderzoek (o.a. de Monitor brede welvaart en de SCP rapporten 'De toekomst tegemoet' en 'Verschil in Nederland') herkennen we deze opdracht en bijbehorende uitdagingen.

Een visie op hoe we in de publieke, private, politieke en privé sector om willen gaan met diversiteit betekent nog niet dat we met elkaar het vermogen hebben om die visie te ontvouwen.

Gaandeweg zien we dat de gescheiden werelden (bubbels) steeds sterker worden en mensen vaker langs elkaar heen leven en minder begrip voor elkaars culturele en/of religieuze identiteit tonen. Niet alleen gaat het incidenteel soms mis, bovenal zien we de potentie van scholen als 'het leven' en 'de maatschappij'; niet alleen als een voorbereiding daarop.

De manier waarop we als school 'de gezamenlijke woonkamer' vormgeven, kan voor studenten in meer of mindere mate een inspiratiebron zijn. Naast het opdoen van nieuwe kennis en het aanleren van nieuwe vaardigheden, willen we hen de kans bieden om ervaring op te doen met een 'thuis' in onze samenleving. Het gaat immers om de vraag of we ons in de samenleving 'thuis' voelen en met wie.

Scholen kunnen een bijdrage leveren aan het vormgeven van een deel van de samenleving waarin individuen zich kunnen ontwikkelen tot aardige, vaardige, waardige en aandachtige mensen. En die termen geven we graag meer betekenis.

Stip op de horizon: de gezamenlijke woonkamer als 'diapraxi's'

We willen studenten in een diversiteit aan (onderwijs-) activiteiten uitdagen om toe te werken naar een nieuwe balans tussen hun 'privéverblijf' en de 'gezamenlijke woonkamer'.

In de gezamenlijke woonkamer is samen-leven een kernwoord.

Wil tot samen bouwen

Acceptatie

Tolerantie

Afkerend, vaak vanuit generalisaties

Eén van de verklaringen die wordt aangehaald voor de meer individualistische, minder tolerante samenleving is de mate waarin mensen kijken vanuit vaststaande beelden en generalisaties versus open nieuwsgierigheid. We zien het als de opdracht van het onderwijs om bij studenten de wil te stimuleren om op een volwassen manier een bijdrage te leveren aan het vormgeven van 'de gezamenlijke woonkamer'.

In die gezamenlijke woonkamer 'werken' studenten vanuit hun eigen traditie aan zichzelf en aan het vermogen om de traditie van anderen te waarderen. Daar horen thema's bij als begrip, respect, nieuwsgierigheid en gerichtheid op de ander, waarmee we direct raakvlakken vinden met 21e eeuwse vaardigheden als o.a. probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden.

Het mbo biedt daarin veel kansen. De diverse studentpopulatie is een rijke omgeving en de praktijkgerichte setting nodigt uit tot nodigd uit tot het oefenen in doen, ontmoeten en ervaren.

Toch is het een uitdaging om voorbij het klaslokaal, het theorieboek en werkvormen als het debat te komen. Als onze ambitie hoger ligt dan tolerantie en acceptatie, staat ons méér te doen dan het in aanraking komen met andere perspectieven via woorden.

We denken dat de tijd rijp is om van debat via dialoog naar diapraxi's te komen.

Waar een dialoog 'door het woord' betekent, richt diapraxi's zich op de praktische ervaring: het handelen. Vanuit het onderwijskundig model van hybride leren wordt duidelijk hoe leren betekenisvol wordt door de combinatie van kennis, simulatie, praktijk en reflectie. Waar het burgerschapsonderwijs in veel gevallen nog vooral 'praten over doen' betreft, staan we voor een verandering richting doen, ontmoeten en ervaren. Zo prikkelen we de behoefte van mensen en doen we een oprecht appèl op hen. Wanneer dit plaatsvindt in de samen vorm te geven 'gezamenlijke woonkamer', maken we het samen-leven betekenisvol en leren we met impact.

Samen op expeditie

Met het addendum in de burgerschapsopdracht als directe aanleiding en vanuit een collectieve ambitie om de gezamenlijke woonkamer te zien als mogelijkheid tot diapraxis, willen we samen op expeditie. Centraal op die expeditie staat het ontwikkelen van aansprekende (onderwijs-) activiteiten. Rondom die ontwikkeling doen zich verschillende vragen voor, die we met elkaar willen aangaan.

Definiërende vragen als: Wat verstaan we onder diversiteit en hoe ziet dat eruit in verschillende (private, publieke, politieke, privé) contexten?

Ontwerp vragen als: Welke (onderwijs)vormen werken (hoe) en waar leiden deze toe?

Professionaliseringsvragen als: wat vraagt het om dergelijke vormen te ondergaan, te begeleiden, te ontwikkelen?

Om deze ontwikkeling een stimulans te geven, zien wij een landelijke beweging met lokale experimenten voor ons.

Experimenten, zoals:

- Een 'groepshuis' waarin studenten opdrachten uitvoeren met een eigen kamer en een gezamenlijke woonkamer
- Real-life game, waarin mensen naar een volgend level gaan als zij bepaalde informatie van anderen hebben opgehaald
- 24-uur met...
- Kruip in de huid van...
- Een- en meerdaagse challenges rond Community Service Learning / maatschappelijke stage
- Studiereizen
- (Burgerschaps)docenten die tijdelijk lesgeven op een andere school
- Puberuil tussen studenten uit bijvoorbeeld Urk en Rotterdam-Zuid
- 'Opdrachten' en uitdagingen voor studenten waar meerdere contexten en sferen worden geïntegreerd
- Rondreizende bus met opdrachten en evt. acteurs
- Opdracht leid mij één dag door jouw stad/dorp als gids.
- ...

Deze lokale experimenten kunnen we ondersteunen door te begeleiden, verzamelen, onderzoeken en ontsluiten:

- Uitwerken van onderwijsactiviteiten rond 'The home we build together'.
- Ontwerpsessies met studenten, docenten en anderen begeleiden.
- Spiegelprojecten begeleiden waarin dezelfde experimenten in verschillende scholen worden uitgevoerd en met een gezamenlijke 'afterparty'
- Databank met verschillende vormen van ontmoeting (religieus, filosofisch, levenskunst, muzisch, etc)
- Portretten van verschillende voorbeelden, met onderzoek naar succesfactoren
- Concept- en spelontwikkeling
- Handreiking met methodisch materiaal, ondersteund door (film)animaties
- Documentaire-festival
- Agenda met bundeling open proeftuinen
- Verhalenestafette door Nederland
- Bundeling van professionaliseringsaanbod
- Inspiratiemomenten, bijvoorbeeld gekoppeld aan de landelijke studiedag Burgerschap
- ...

We zijn begonnen

In 2019 en 2020 werken we aan innovatieve vormen van (onderwijs)aandacht voor Diversiteit & Inclusie.

We geloven dat het addendum in de burgerschapsopdracht voor meer scholen een uitdaging én een kans is en dat we ook hier de kracht van de combinatie kunnen benutten. De kracht van lokale experimenten en landelijke bundeling. De kracht van praktische ervaring en kennis uit onderzoek. Om 'de gezamenlijke woonkamer' van Nederland meer kleur te geven, zoeken we verbinding met anderen.

Meer informatie over mogelijkheden en (financiële) randvoorwaarden aan deelname zijn op te vragen via pieter.baay@ecbo.nl

Eerste Verbindingen

Najat Ahmadi begeleidt als docent Burgerschap bij Zadkine jongeren in hun ontwikkeling. Najat stimuleert contact tussen mensen om zo anderen en jezelf beter te leren kennen, waarbij kritisch denken een basis vormt.

Dr. Pieter Baay doet bij expertisecentrum beroepsonderwijs (ECBO) onderzoek naar 21ste-eeuwse vaardigheden, brede vorming en professionalisering. Via bridge, carnaval en actieonderzoek creëert hij binnen en buiten werk diversiteit-ervaringen.

Benedicte Bombala heeft zich altijd al geïnteresseerd in mens en maatschappij en hoe wij onze samenleving vormen. Met een achtergrond in de journalistiek en sociologie, probeert ze bij ECBO/CINOP gebeurtenissen uit het dagelijkse leven te verklaren, te vernieuwen en te verrijken.

Alieke Hofland doet bij ECBO onderzoek naar docentprofessionalisering, burgerschap en persoonsvorming. Nog altijd verdiept Alieke zich met oud-studiegenoten in opvoeding en vorming van de mens, om ook zichzelf te blijven vormen.

Dr. Birgit Pfeifer is gedetacheerd vanuit Hogeschool Windesheim als practor Verschillen Waarden bij de Federatie Christelijk MBO en Verus. De ander in openheid ontmoeten, kritisch nadenken en je inzetten voor een vreedzame samenleving vormen haar drijfveren.

Koen Vos werkt als practor Brede Vorming bij ROC Friese Poort. Zijn ervaring en kennis op de gebieden kunst, filosofie en religie past hij toe om via waarde(n)volle ervaringen mensen in verbinding te brengen.

